

FRIVILLIG

FRIVILLIGMELDING FOR ØYER KOMMUNE 2020 - 2024

Innhold

Innledning.....	3
Frivillighet i Norge	4
Sentrale føringer.....	5
De ti frivillighetspolitiske bud.....	5
Frivillighet.....	6
Frivillighet og folkehelse.....	6
Frivilligheten i Øyer kommune	7
Lokale føringer.....	8
Status.....	8
Økonomiske stimuleringsmidler	8
Øyer-Tretten frivilligsentral.....	8
Hovedfunn og ønsker avdekket hos frivilligheten.....	9
Fremtidens frivillighet i Øyer kommune	10
Visjon og mål	10
Visjon	10
Mål.....	10
Handlingsplan for Øyer kommune	11

Innledning

Frivilligheten er en bærebjelke i lokalsamfunnet og bidrar med store verdier. Frivillig innsats bidrar til verdifull aktivitet på en rekke områder og er et supplement til kommunens tjenester. Frivilligheten har stor betydning for innbyggernes helse og trivsel, og den skaper positive møteplasser og gode folkehelseiltak. En mangfoldig og levende frivillighet er av grunnleggende betydning for gode lokalsamfunn.

Øyer kommune ønsker å være tilrettelegger og støttespiller for frivilligheten.

Frivilligmeldingen bygger på det overordnede prinsippet om frivilligheten som en uavhengig og selvstendig samfunnssektor. Denne meldingen er et første steg i arbeidet med å forsterke og systematisere samhandlingen mellom kommunen og frivillige organisasjoner. Den skal skape legitimitet for innsatsen som frivilligheten i kommunen gjør, skape felles forståelse rundt dagens status og legge til rette for forenkla rammer og retningslinjer for samarbeidet.

Frivillighetspolitikken skal støtte opp om mangfoldet og omfanget av aktiviteter som frivilligheten representerer innenfor de fleste samfunnssektorer, og tar sikte på å legge til rette for en mer bærekraftig frivillighet og gode forutsigbare vilkår for frivilligheten. Et grunnleggende prinsipp i kommunens frivillighetsarbeid er at det skal være enkelt å være frivillig i lokalsamfunnet. Gjennom dette prinsippet skal en bidra til en bedre samfunnsutvikling.

Frivillighet i Norge

Frivillig arbeid har lang tradisjon i Norge. I dagens samfunnsutvikling flyttes grenser mellom offentlig virksomhet, privat næringsliv og det sivile samfunn. Det har vokst frem en erkjennelse av at det offentlige ikke kan løse alle oppgaver, og at dette kanskje heller ikke er ønskelig. Frivillige aktører gjør en betydelig samfunnsinnsats. På ulike arenaer inngås gjensidig forpliktende samarbeid mellom likeverdige partnere for å få oppgaver løst. De kommunale tjenestene nyter godt av dette. Frivilligheten er en stor ressurs for tjenestene, og bidrar for eksempel til ekstra aktivitet og samvær for ulike grupper. Det frivillige arbeidet tar ikke fra kommunen ansvaret, men gir det lille ekstra inn i tjenestene.

De siste årene har det frivillige arbeidet gjennomgått en forandring. Felleskapskulturen og dugnadsviljen står fortsatt sterkt, men enkeltmennesker synes ikke i samme grad å ville delta i tradisjonelt forpliktende organisasjonsarbeid. De vil i større grad engasjere seg ad-hoc, i kortvarige oppdrag. Dette kalles «Den nye frivilligheten». Det oppstår nye organisasjoner som ikke nødvendigvis er medlemsbaserte, og det dannes lokale organisasjoner uten nasjonale ledd.

Seks trender for frivilligheten

- Antallet medlemmer i organisasjonene **synker**, men nordmenns tidsbruk på frivillighet er stabil.
- Organisasjonene må tilpasse seg **mer selektive** deltakere og frivillige.
- Organisasjonene **svekkes** i områder der folkebevegelsene tradisjonelt var sterke.
- Antallet nasjonale organisasjoner øker, blant annet hjulpet av **digitalisering**.
- Det blir **færre religiøse** organisasjoner.
- Forholdet mellom **stat og sivilsamfunn** er i endring.

INSTITUTT
FOR SAMFUNNS-
FORSKNING

Sentrale føringer

- «Frivilligheita-sterk, sjøvtendig, mangfaldig.» St. mld. 10 (2018-2019)
- Plattform for samspill og samarbeid mellom frivilligheten og kommunal sektor (2017-2020) KS og Frivillighet Norge

Stortingsmeldingen presenterer regjeringens frivillighetspolitikk og har et overordnet frivillighetspolitisk mål om å øke deltakelsen i frivillige organisasjoner og frivillig arbeid. Høy frivillig deltakelse er avgjørende for tilliten vi har til samfunnet. Deltakelse i frivillig arbeid hindrer utenforskap og fremmer inkludering. Frivillige organisasjoner gir innføring i demokratiske verdier, avdekker behov og finner nye løsninger. Frivillig innsats er helt avgjørende for den norske beredskapsmodellen og den bidrar til å sikre vår felles kulturarv, samt er viktig for folkehelsen.

De ti frivillighetspolitiske bud

1. Kjenn frivilligheten i din kommune.
2. Vedta en tverrsektoriell kommunal frivillighetspolitikk.
3. Anerkjenn frivillighetens egenverdi.
4. Forenkling gir mer frivillighet.
5. Tilrettelegg for frivillighetens egenutvikling.
6. Skap dialog med frivilligheten.
7. Anerkjenn og støtt opp om frivillighetens merverdi.
8. Gi frie midler.
9. Ikke konkurrer med frivilligheten.
10. Skap forutsigbarhet for frivilligheten.

De frivillighetspolitiske budene er utarbeidet av Frivillighet Norge, som er en interesseorganisasjon og et samarbeidsforum for frivillige organisasjoner. Frivillighet Norge skal arbeide for et best mulig samspill innen frivilligheten og aktivt fremme frivillighetens interesser i samfunnet.

Frivillighet

Frivillighet Norge definerer frivillighet slik:

En frivillig organisasjon er en sammenslutning av personer eller virksomheter som driver virksomhet på ikke-fortjenestebasert og ikke-offentlig basis. En frivillig organisasjon baserer en vesentlig del av driften på medlemskontingenter, gaver, innsamlede midler og/eller frivillig arbeidsinnsats. En frivillig organisasjon kan være forening, lag, stiftelse, ideelt aksjeselskap, forbund, nettverk eller en paraplyorganisasjon.

Frivillig arbeid utløses gjerne av et personlig engasjement og en vilje eller et ønske om å skape noe for samfunnet rundt seg, basert på egeninteresse, spesielle interesseområder eller fellesskapsbehov.

Frivillighet og folkehelse

Frivillig arbeid er folkehelsearbeid hvor frivilligheten er en uvurderlig aktør. Frivilligheten skaper arenaer der innbyggerne kan treffe hverandre og gjøre meningsfulle ting sammen. Frivillig arbeid kan motvirke ensomhet og skaper arenaer for deltakelse, aktivitet, mestring og trivsel i alle livsfaser. Å delta i frivillig arbeid kan på mange måter erstatte de sosiale båndene som arbeidslivet og skolen ellers gir.

Ved kommunal tilrettelegging for frivillig arbeid bidrar kommunen til å oppfylle folkehelselovens krav om å fremme befolkningens helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold og til å forebygge psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse.

Sosiale forskjeller er økende, og antallet barn som lever i husholdninger med vedvarende lav inntekt i Øyer kommune har økt. De sosiale forskjellene gjenspeiles i frivilligheten. Folk som faller utenfor i utdanning og i arbeidslivet deltar sjeldnere i organisasjonslivet. Man ser at manglende deltakelse når man er barn, følger med opp i voksenlivet.

Et godt forebyggende folkehelsearbeid gjennom frivilligheten kan spare både den enkelte og samfunnet for kostnader.

Frivilligheten i Øyer kommune

Kommunens rolle er å samarbeide med frivilligheten og tilrettelegge for at den klarer seg selv. Kommunens bidrag er blant annet å tilby økonomiske tilskudd, lokaler, informasjon, råd, veiledning og formidling av kontakter. Kommunens tilretteleggerrolle har et dobbelt fokus:

- Den skal på den ene siden ha en rolle som tilrettelegger og støttespiller for en selvstendig frivillighet.
- På den andre siden skal kommunen motivere til, inklusive legge til rette for, frivillig innsats i kommunale tjenester. Frivillighet inn i kommunale tjenester skal bare være et supplement, ikke erstatte de kommunale tjenestene.

Lokale føringer

- Kommuneplanens samfunnsdel
- Kommunedelplan Kultur og fritid 2016-2025

Status

Økonomiske stimuleringsmidler

Pr. 2019 hadde kommunen registret 66 aktive frivillige lag og foreninger innenfor mange organisasjonskategorier. Kultur og fellestjenester har kr 200 000 i frie midler til fordeling til disse foreningene. For 2019 overførte Øyer kommune kr 477.000 til frivilligsentralen, herav kr 24.000 til dekning av husleie BUA. Øyer kommunes administrative ressurser består av idrettskonsulent og aktivitetskoordinator. Disse bistår frivilligheten i bl.a. søknader om spillemidler og synliggjøring av arrangementer. I tillegg tilbyr kommunen frivilligheten gratis og/eller rimelige lokaler.

Øyer-Tretten frivilligsentral

Øyer-Tretten frivilligsentral er viktig for kommunen for å få realisert potensialet for frivillig innsats.

Frivilligsentralen har som formål å stimulere enkeltpersoner og grupper i kommunen til å bruke seg selv i frivillig nærmiljøtjeneste ved å:

- være en pådriver og tilrettelegger for frivillig innsats i Øyer og på Tretten.
- utvikle godt samarbeid mellom profesjonelle og frivillige.
- bidra til økt samarbeid mellom ulike frivillige organisasjoner, menigheter, selvhjelpsgrupper m.m.
- være en møteplass for frivillige.
- nå ut med informasjon om frivillig, sosialt arbeid.
- være en pådriver for ledertrening/lederutvikling i frivilligtjeneste.

Siden 2017 har statens tilskudd til frivilligsentraler vært innlemmet i kommunenes rammetilskudd. Tilskuddet er den viktigste finansieringskilden for drift av sentralen. Fra 2021 skal ikke midlene fordeles mellom kommunene etter antall sentraler, men etter innbyggertall. For Øyer kommune gis det signaler om sterk reduksjon av rammetilskuddet dersom midlene fordeles etter innbyggertall.

Hovedfunn og ønsker avdekket hos frivilligheten

I juni 2019 hadde kommunen et åpent møte med kafèdialog, i regi av Frivillighet Norge, hvor alle frivillige lag og foreninger var invitert til å delta. Målet med samlingen var å dele utfordringer og komme med innspill til forbedringer. Høsten 2019 foretok kommunen gjennom Frivillighet Norge en kartlegging av frivillige lag og foreninger, samt en egen kartlegging av tjenesteenheters samarbeid med frivilligheten. Frivilligmeldingen er bygget på rapporten fra kafèdialogen og resultatene dokumentert gjennom kartleggingene.

Tilbakemeldingene fra frivilligheten gir rom for tolkning. Svarene er ikke representative for Øyer kommunes frivillighet som helhet, men er enkeltpersoners, enkelte foreningers svar. Noen av tilbakemeldingene er her presentert i stikkordsform.

Enkelte frivillige organisasjoner sier:

- koordinering og forutsigbarhet fra kommunens side må bedres
- kommunale tilskudd bør økes, bli forutsigbare og kunne mottas med lite byråkrati
- lokaler må bli mer tilgjengelige
- det bør opprettes støtteordninger for de med lav inntekt slik at flest mulig kan delta i aktiviteter
- de ønsker synliggjøring og markedsføring av sin organisasjon via kommunens kanaler
- det bør opprettes en digital møteplass for informasjonsutveksling og samhandling via kommunens hjemmeside
- de ønsker faste kontaktpunkter/møteplasser mellom frivilligheten og kommunen
- frivilliges kompetanse og ressurser må utnyttes bedre
- de mangler kompetanse innen ledelse og styrearbeid, søknadsskriving, regnskap og økonomi, rekruttering og bruk av sosiale medier

Fremtidens frivillighet i Øyer kommune

Det er stor frivillig aktivitet i kommunen. Kommunen må hele tiden utvikle seg når det gjelder frivillighet. Hva er det som skal til for at folk skal få lyst til å engasjere seg? De frivillige må oppleve at de blir anerkjent og det er viktig med effektive tiltak. Kommunen må kjenne den lokale frivilligheten og gå i dialog med den. Når frivillighet og kommune samhandler godt bidrar dette til et lokalsamfunn med høy aktivitet, trygghet og bærekraft.

Øyer kommune ser behov for å utvikle samarbeidet med Øyer-Tretten frivilligsentral for å skape vekst i frivilligheten.

Visjon og mål

Visjon

- Et lokalsamfunn der frivilligheten blomstrer!

Mål

- Øyer kommune og frivilligheten respekterer hverandres egenart og har et fruktbart samarbeid.
- Øyer kommune er en god tilrettelegger for frivilligheten.
- Øyer kommunes samarbeid med Øyer-Tretten frivilligsentral bidrar til vekst i frivilligheten.

Handlingsplan for Øyer kommune

Handlingsplanen er bygget opp med utgangspunkt i de 10 frivilligpolitiske bud.

MÅL		SLIK GJØR ØYER KOMMUNE DET
1	Kjenne frivilligheten i kommunen vår.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Vi er synlige og til stede i lokalsamfunnet der frivilligheten lever sitt liv. ➤ Vi holder den frivillige lag- og foreningslisten oppdatert i samarbeid med frivilligheten.
2	Vedta en tverrsektoriell kommunal frivillighetspolitikk.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Alle tjenesteenhetene bidrar til oppfølging av handlingsplanen. ➤ Handlingsplanen rulleres hvert fjerde år.
3	Anerkjenne frivillighetens egenverdi.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Vi lar de frivillige være frie og villige – til å gjøre hva de vil. ➤ Vi arrangerer ØyerEKKO i samarbeid med frivilligheten. ➤ Vi deler ut kulturprisen.
4	Fokusere på forenkling. Det gir mer frivillighet.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Vi tilstreber minst mulig byråkrati. ➤ Vi gir frivilligheten kontaktpersoner å forholde seg til. ➤ Vi tar ansvar for å samordne og koordinere frivilligheten der kommunen er hovedarrangør. ➤ Vi tilbyr frivillige lag og foreninger «Tilskuddsportalen» og «Aktivitetskalenderen». ➤ Bestilling av kommunale lokaler skjer enkelt via kommunens hjemmeside.
5	Tilrettelegge for frivillighetens egenutvikling.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Vi tilbyr kurs i «Tilskuddsportalen», «Aktivitetskalenderen», søknadsskriving, økonomi og regnskap. ➤ Vi samarbeider med Øyer-Tretten frivilligsentral for å kunne tilby kurs innen rekruttering, ledelse, markedsføring m.m.
6	Skape dialog med frivilligheten.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Vi inviterer til dialogmøter mellom frivilligheten og kommunen årlig. ➤ Vi har månedlige møter med Øyer-Tretten frivilligsentral. ➤ Vi inviterer frivilligheten til å samarbeide med tjenesteenhetene.
7	Anerkjenne og støtte opp om frivillighetens merverdi.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Vi viser vår anerkjennelse direkte til frivilligheten og via media. ➤ Vi presenterer de frivillige lagene og foreningene, med fokus på formål, aktiviteter og merverdi på våre hjemmesider. ➤ Vi markerer frivillighetens dag 5. desember. ➤ Vi gir frivilligheten anerkjennelse via medvirkning.
8	Gi frie midler.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Vi gir kulturmidler. ➤ Vi gir støtte til «Allemed»-prosjekter. ➤ Vi tilbyr rimelige/gratis lokaler.
9	Ikke konkurrere med frivilligheten.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Vi konkurrerer ikke med de frivillige, men tilrettelegger for en god rekruttering av frivillige til organisasjonene. ➤ Vi støtter Øyer-Tretten frivilligsentral sitt arbeid med å stimulere enkeltpersoner og grupper i kommunen til frivillighet.
10	Skape forutsigbarhet for frivilligheten.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Vi tilstreber at frivilligheten skal ha forutsigbare rammer. ➤ Vi bevisstgjør de ansatte i god tilnærming til samarbeid med frivilligheten. ➤ Vi inngår samarbeidsavtaler med frivilligheten.

**7 av 10 sier de
ville blitt frivillig
dersom noen
hadde spurt dem.**

Så, hva sier du?